

Adana Halk Kültüründe Ölünün Yıkanması – Kefenlenmesi ve Diğer Uygulamalar*

Uzm. Ayşe BAŞÇETİNÇELİK Çukurova Üniversitesi

Ölüm olayının hemen ardından, ölünün gömülmesine kadar geçen sürede ölüye bir dizi işlem uygulanır. Bu işlemler, dinsel ve geleneksel adet ve inanmalardan oluşur ve belirli bir sıraya göre yapılır. Ölüyü gömmek üzere yapılan işlemlerden ilki, ölünün dinsel ve geleneksel kurallar içerisinde yıkanmasıdır.

Ölü yıkama işi meslekten yıkayıcılar, hocalar ve bu işi bilenler tarafından evin avlusunda, camide, mezarlıkta, hastanelerde yapılır.

Ölü yıkama suyu temiz olmak şartıyla her yerden alınır. Barak Türkmenlerinde, ölü suyunu genç kızlar getirir. Ölü için hazırlanan suya el sürülmez. Ölünün yıkanmasından artan su ile ilgili çeşitli pratikler görülür. Zara, Erzurum, Durağan, Eskişehir, Kastamonu, Nallıhan, Ayaş, Ankara, Çubuk, Kırşehir'de, ölü yıkama suyundan artan su dökülür. Boğazlayan'da, ölünün ardından çok üzülmemek için, Afyon'da, öte dünyada ölüyle buluşmak için, Çorum'da acı soğusun diye, ev halkı artan su ile elini yüzünü yıkar. Uşak, Çankırı, Aksaray, Kayseri, Konya, Boğazlayan'da artan su ile ölenin çamaşırları yıkanır; Uşak'ta hak hukuk varsa üzerinden sıyrılınsın diye, artan su ölüye dökülür. Ölünün gerek yıkama, gerekse kefenleniş sırasında değişik kokulu maddeler yakılıp tütürülür, cesede ve kefene çeşitli kokular, yağlar, kutsal sular dökülür. Yakılarak koku çıkarılan maddelerin başında *buhur*, *günlük*, *kâfur* ve *ödağacı* gelmektedir. Kırşehir, Erzurum, Çorum, Uşak, Sivas'ta kokuya şeytan gelmez diye; Afyonkarahisar, Boğazlayan'da, gökten kokuya melekler iner diye; Konya ve Merzifon'da, ölü kokusu yok olsun diye; Hopa ve Rize'de mezarda, cesede yılan, çıyan yanaşmasın diye, bu kokulu maddeler yakılarak tütsü yapılmaktadır. Cesede ve kefene dökülen ve sürülen, kokusu sindirilen maddeler *gül suyu*, *gül hatmi*, *gül yağı*, *gül kurusu*, kadınlar için *kına*, *hacı yağı*, *hacı sürmesi*, *esans*, *kolonya*, *zemzem suyu*, *kâfuru*, *çörek otu*, *misk*, *karanfil tozu*, kokulu çiçekler ve kokulu yapraklardan oluşmaktadır.¹ Gaziantep'te ölünün yıkanacağı su, bir cami havuzundan getirilir. Yıkama suyundan artan su ile cenaze yakınlarının yüzü yıkanır. Cenazenin yıkanacağı su, mutlaka “ortut” yani bağ çubuğu ile ısıtılması gerekir. Yıkama işi

*Ayşe BAŞÇETİNÇELİK, Adana Halk Kültüründe Doğum-Evlenme-Ölüm, Altın Koza Yayınları:50, Ulusoy Ofset, Aralık 2009, Adana.

¹ Sedat V. ÖRNEK, *Anadolu Folklorunda Ölüm*, A.Ü., DTCF Yay: 218, DTCF Basımevi, Ankara, 1979s.49-52

bittikten sonra yarım kalmış ortut parçaları ve ocak taşları evden dışarıya atılır. Ölünün yıkandığı yerde üç gün ışık yakılır.² Şavşat ve Ardanuç'ta, cenaze için su alınmaya kadar, kimse pınardan su almaz. Zile'de cenaze yıkanmaya kadar, komşu evlerdeki sular dökülür, kullanılmaz.³ Yörüklerde, yıkama suyunun ısıtıldığı kazanın ateşi söndürülmez, ateş kendiliğinden söner.⁴ Aksaray/Taşpınar'da ölünün yıkandığı yere taş ile 3 ila 7 gün fener, mum, kandil konur.⁵ Türkmenlerde, ölünün yıkandığı yerde ateş yakılır.⁶ Denizli/Çal'da, kefenin içine kına ve çiçek serpilir. Yıkamada kullanılan kaplar ters çevrilir, üstlerine taş konur.⁷ Kızılcıhamam/Verimli'de, yaşlıların kefen bezi hazırdır. Gül suyu ile ıslatılmış kefen bezi sandıklarında bekler.⁸

Ölünün kefenleme işlemi İslami geleneklere göre yapılır. Kefenlik bezin rengi beyazdır. Beyaz renk imanın belirtisi olarak kabul edilir. Erkek kefeni, üç parça olarak; omuzdan ayağa kadar örtülen bez (gömlek), baştan ayağa kadar örtülen bez (izâr) ve yine baştan ayağa kadar örtülen bez (lifâfe) den ibarettir. Kadın kefeni ise beş parça bezden yapılır. Bunlar, başa örtülen bez (himâr), göğse konulan bez (dîr), göğüsten göbeğe ya da diz kapağına kadar örtülen geniş bez (hırka), izâr ve lifâfeden oluşur. Halk arasında öldüğü zaman başkasına yük olmasın, kefen telaşı olmasın ya da kendi helal parasından olsun düşünceleriyle kişinin sağlığında kefenini alıp bir köşeye saklaması ya da bunun için para ayırması adetine rastlanır. Hac ziyareti yapanlardan çoğunun zezem suyu ile ıslatılmış ve kurutulmuş kefenliklerini beraberlerinde getirdikleri ya da gidemeyenlerin Hacca gidenlere kefen ısmarladıkları görülür.⁹

Adana ve çevresinde 'ölü yıkamada ve kefenlemede' uygulanan adet ve inanmalar şunlarıdır:

- Yıkama için sabunlar rendelenir, keseler dikilir. K₁₀₉
- Ölüyü ehli yıkar. Kefenin içine zezem, kadınlarda “kına” ve “koku” dökülür. Erkeğin suyunu erkekler, kadının suyunu kadınlar ıstır. K₈
- Pınardan ölü yıkama suyu getirilir. Su getirirken konmadan gelinir. Evdeki sular ellenmez. Su kazana konur, içine “murt dalı” atılır. Su bitinceye kadar yıkanır. K₆₃

² Cemil Cahit GÜZELBEY, Gaziantep'te Ölüm Adetleri, TFA, 16.cilt, Kasım 1975, No:316, s.7479-7481

³ Cahit ÖZTELLİ, Başa Toprak Savurmak ve Yas-Ölü Gelenekleri, TFA, 5.cilt, Mart 1959, No:116, s.1860-1862

⁴ Erman ARTUN, Çukurova Yörüklerinin Gelenek ve Göreneklere. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Yörükler), Sempozyumu Bildirileri, 25-26 Nisan 1994 Antalya, KB Seminer Kongre Bildirileri, Ankara, 1996, s.25-62

⁵ Ali Rıza BALABAN, Verimli Köyünde Ölüm, TFA, 14.cilt, Ocak 1973, No:282, s.6521-6523

⁶ Ahmet TACEMEN, Bulgaristan Türkleri İnanışları veya Türk Kimliği Üçbilet Matbaası, Ankara, 1995, s.609

⁷ Ali Rıza YALGIN, Cenup'ta Türkmen Oymakları I, Kültür Bakanlığı Yay:256, Ankara, 1993, s.278-279

⁸ Mehmet TUĞRUL, Mahmutgazi Köyünde Ölümle İlgili Gelenek ve İnanışlar TFA, 15.cilt, Eylül 1973, No:290, İstanbul, s.6756-6758

⁹ ÖRNEK, Anadolu Folklorunda Ölüm.....s.52-54

- Yıkama suyuna herkes el süremez. İkinci kez evlenen, nikâhsız yaşayan, ahlaksızlık yapmış olan kişiler, ölü suyu ısıtamaz. K₁₄₂
- Yıkama suyu kuyulardan alınır. K₁₉
- Yıkama suyu içine kutsal kokulu bir çiçek olan “mantuvar” atılır. AK₂₁, K₁₄₃
- Kazana su konur. İçine “murt dalı” atılır. Yeni bir “su kabağı taşı” kullanılır. Sabunu, sabun bezi, havlular hepsi yenidir. Bunlara "ölümlük" denir. Hocaya kese (eldiven) dikilir. Hoca gusül abdesti aldırır. Yakınları sırayla birer tas su döker, sevaptır. Üstü örtülüyken el öptürülür, sonra kefenlenir. Üstüne esans dökülür. Savana sarılır. K₁₂₄
- Yıkama suyunun içine; gül, reyhan, murt dalı, portakal yaprağı atılır. K₁₄₂
- Cenaze yıkanırken başının altına murt ağacının dalları konur. Ayrıca, murt ağacının dallarından herkese dağıtılır, dua okurlar. Okunmuş yapraklar, “çörek otu”yla birlikte kefenin içine, cenazenin belinden yukarıya atılır. Gelinin evlenirken kesilen “kâkül”ü sandıkta saklanır, öldüğü zaman kefenin içine konur. K₅₆
- Ölü evde, camide, mezarlıkta yıkanır. K₄, K₄₅
- Köylerde avluda masa üzerinde, şehirde mezarlıkta yıkanır. Köyün imamı veya ölü yıkayıcısı yıkar. Çocuklarına elini öptürürler. Çocukları, ölünün üzerine su döker. K₃₇
- Evin dulda bir yerinde, dört tarafa savaan gerilir. Ölü, teneşir tahtasına yatırılır. Üstüne çarşaf örtülür. Tepeden tırnağa tertemiz yıkanır, abdest aldırılır. Eline, başına kına yakılır, kefenlenir. K₁₇
- Evin yakınında etrafı kapatılarak bir yer hazırlanır. Yüksekçe bir sedir veya masanın üstünde yıkanır. Yıkayan eline eldiven giyer. Ilık suda bir kalıp sabun ve sünger yardımıyla gusül abdesti aldırırımı gibi yıkar, kurular, kefenler. Üstüne gül suyu döker. K₁₁₇
- Kazanlar ve leğenler kullanılmadan önce yıkanır, abdestlenir. K₁₄₂
- Su ısıtmak için kullanılacak odunlar, kırılmaz. Uzun uzun kazanın altına sürülür. K₁₄₂
- Kapalı bir meydanda yıkanır. Yoksa ipler gerilerek, kilimler örtülerek bir yer hazırlanır. Ölünün üzerine çarşaf örtülür. Çarşafın altından abdest aldırılır. Kadınsa göğsüne ve cinsel bölgesine birer bez, erkekse sadece cinsel bölgesine bir bez

- konur. Sağı solu iyice çevrilerek keselenir. Yıkarken ilahiler söylenir. Kefene sarılır. Kefenden kalan parçalar, açık kalan yerlerine konur. Erkekse hoca veya yakın biri, kadınsa aklı başında biri yıkar. K₄₈
- Kefen alırken "7 hacet" deyince hepsini verirler. Bunlar: *kına, çörek otu, sabun, lif, gül suyu, günlük*, böcek gelmesin diye bir çeşit *tozdan* ibarettir. K₁₄₃
 - Kefenlemeyi hoca yapar. Beşe kadar kefen giydirilebilir. K₂₉
 - Kefen, gül suyu ile ıslatılır, abdest aldırılır, günlük yakılarak tütsülenir. Kefen ölünün yıkanacağı mezarlığa kadar, el üstünde gider. K₁₄₂
 - Hoca yıkar, kefenlemeden önce çok yakınlarını çağırır, el öptürür. Yüzü kapalıdır. K_{49, K125}
 - Yıkama suyu ılık olur. Gusül abdesti aldırılır. Sonra kefenlenir. K_{78, K82, K75}
 - Ölü yıkayan bilinçli olmalı, kefenini ölüye göre biçmelidir. K₃₄
 - Kefenden artan parça fakire verilir. Çocuğu olmayan kadına verilir ki, çocuğu olsun. K₁₄₂
 - Kefen bezi kadınlarda 7 parça, erkeklerde 5 parça olur. K₈
 - Ölü üç defa yıkanır. K₃₈
 - Ölü, dualarla kapısının önünde yıkanır. K₂₉
 - Yıkamada "ab u zezem", "yazma", "hurma" kullanılır. K₁₀₀
 - Ölü yıkanırken, yakınları başından ayakucuna doğru su döker (K₁₂₅), "Hakkını helal et. " der. K₁₄₂
 - Ölü, evde uygun bir yerde ılık su, sabunlu su ile yıkanır, gusül abdesti aldırılır. K₁₁₉
 - Başı kuzeye, ayakları güneye gelecek şekilde yatırılır, abdest aldırılarak yıkanır. K₁₀₁
 - Cenaze kefenlenirken etrafta "üzerlik" tütürülür. K₅₁
 - Kefenin içine "taze çiçekler" konur, "kolonya" dökülür. Başı çiçeklerle örtülür. K₁₂₅
 - Cenazenin önce cinsel bölgesi yıkanır. Abdest aldırılır. Kadınsa, iki kadın yıkar, biri belden aşağıyı, diğeri yukarı kısmı yıkar. Annesi, kardeşleri, akraba kadınlar su

döker. Kullanılmamış sabun ve bez kullanılır. Kullanılmamış havlu ile kurulanır. Cinsel bölgeye 3-4 kat bez konur. Sorgucular geldiğinde görünmesin diye kullanılmamış bir don giydirilir. Bir iç gömleği giydirilir. Kefen makasla kesilir, torba şeklinde, elle dikilir. Torba cenazeye başı oyularak geçirilir. Başına “kına” sürülür, zenzem suyu dökülür. Başına kırmızı bir örtü bağlanır. Sonra kefen katlanır, güzelce sarılır. Başından, belinden ve ayakucundan üç yerden sarılır ki mezara erkekler indirirken bir yeri görünmesin. Cenaze tabuta konur. K₁₉

- Doğum yaparken ölen kadın kefenlenirken, kefenin içine yedek don konur. K₁₄₂
- Ehli kâmil olmamış erkek çocuklar ile kadınları ben yıkıyorum. Evin bahçesinde veya düzlük bir alanda, etrafa çarşaf gerilir. Orada yıkarım. 1-2 kişi su döker, ben de yıkarım. Yakın akrabaların ve çocuklarının su dökmesi makbuldür. Ayet okuyarak birer tas su dökerler. Önce yakasız gömlek giydirilir, sonra kefen bezi boydan boya geçirilir. Bir uçtan dikilir. Ayakucu ve baş ucu bağlanır. Kefenin içine tülbent, yazma, çiçek gibi dünya nimetleri koymamaya özen gösteririm. Önceki yıllarda ölü yazmalarla donatılır, daha önce kestirdiği sandığında sakladığı belikleri varsa, başucuna konurdu. Âlim kişiler bunların yanlış olduğunu söyledi, yapmaz olduk. K₃₂
- Önce ölüm raporu alınır, sonra mezarı kazılır. Mezarlıkta, ölü bayansa, bayan hoca tarafından yıkanır. Beyaz kaput beziyle dikişsiz bir şekilde sarılır. İki ucu bağlanır. K₄

Adana ve çevresinde, “ölü yıkama suyundan artan su” ile ilgili adet ve inanmalardan bazıları şunlardır:

- Artan su ayakaltı olmayan bir yere dökülür. K₁₁₉, K₄₃, K₅₁, K₇₈, K₈₂
- Artan suyla ölünün sırtından çıkan çamaşırları yıkanır. K₇, K₁₉, K₇₅, K₄, K₃₄, K₁₇, K₃₂, K₄₅, K₁₀₁
- Artan suyla küçük çocukların eli yüzü yıkanır. K₈
- Ölü gömüldükten sonra toprağın üstüne dökülür. K₈₆, K₄₃
- Artan suyla yakınları elini yüzünü yıkar. K₃₇
- Ölünün giysileri bu suyla yıkandıktan sonra, giysileri yıkayanlar, ölünün ağırlığı gitsin diye ellerini yüzlerini bu suyla yıkarlar. K₄₈

- Yakınları ölen kişiyi rüyalarında görmek için, bu suyla ellerini yüzlerini yıkarlar. K₃₈
- Cenazeye katılanlar elini yüzünü yıkar. K₁₁₀
- Çocuğu olmayan kadın, ölen yaşlıysa, yıkama suyundan artan su ile elini yüzünü yıkar. K₁₄₂

Adana ve çevresinde ölü yıkama işleminden sonra uygulanan davranışlardan bazıları şunlardır:

- Kazan ters çevrilir. K₆₃, K₁₀₉, K₄₅, K₃₇, K₉
- Kazanın altındaki taşlardan biri çekilir, kazan yan yatar, öylece bırakılır. Leğenler ters çevrilir. Bir hafta öylece kalır. Sonra yıkanır, kaldırılır. K₁₄₂
- Kazan ters çevrilir. Üç gün bekletilir. K₃₈, K₁₇
- Kazan aynı olay tekrarlanmasın diye ters çevrilir. K₂₉
- Kazan ters çevrilir bir hafta öylece bekletilir, sonra içeriye alınır. K₁₀₀
- Kazan temizlenir, sahibine verilir. K₁₁₀
- Kazanın her tarafı yıkanır, bir yere dayanır. K₄₈

Adana ve çevresinde ölünün yıkandığı yerde, yıkamadan sonra yapılan uygulamalardan bazıları şunlardır:

- Ölünün yıkandığı yere su dolu bir ibrik ve içine oklava konarak bırakılır. Bir gaz lambası kısılır ve orada bırakılır. Bunlar, sabah hemen kaldırılır. K₁₉
- Bir ibrik bırakılır, içine oklava konulur. Üç gün bırakılır. Ölünün ruhu gelir, su içermiş. Evin lambası yedi gün sabaha kadar yanar. K₁₇
- Yıkandığı yerde kazan ters çevrilir. Üstüne idare lambası konur. Üç gün yakılır. K₉
- Eskiden cenazenin kalktığı yere su dolu kap koyar, bir de fener yakarlardı. Ölünün ruhu gece gelir, etrafta dolaşır diye. Sabah gittiklerinde su kabının devrildiğini görünce, gece gelmiş, su içmiş diye düşünülürdü. K₇
- Yıkandığı yerde kandil veya mum yakılmaz, taş konmaz. K₄, K₃₂

Gaziantep'te, Aksaray/Taşpınar'da ve Türkmenlerde görülen, ölünün yıkandığı yerde ateş veya ışık yakma pratiğini Adana ve çevresindeki kimi uygulamalarda da görüyoruz.

Anadolu'nun pek çok yöresinde görülen yıkama suyunun artması ile cenaze sahiplerinin el ve yüz yıkama uygulaması, kazanın ters çevrilmesi, kefenin içine kokulu bitkiler ve kına konması pratiği Adana ve çevresinde de uygulanmaktadır.

Adana ve çevresinde ölü yıkamada kullanılacak su pınardan, kuyulardan alınır. Evdeki sulara dokunulmaz. Yıkama suyunu; cenaze kadınsa kadınlar, erkekse erkekler ısıtır. Yıkama suyunun içine “murt dalı” ve yörede kutsal çiçek kabul edilen “mantuvar” ve “portakal yaprakları” atılır.

Ölü yıkama işi evin avlusunda dört tarafı kilimlerle kapatılmış bir köşede veya camide yapılır. Şehirlerde, mezarlıkların özel olarak hazırlanmış ölü yıkama yerleri (gusülhane) vardır. Ölüyü, ya bu işin ehli olmuş bir kişi ya da hoca yıkar.

Ölü yıkamada daha önce kullanılmamış sabun, sabun bezi, havlu kullanılır. Kefen satılan yerlerde, yıkama ve kefenlemede kullanılacak malzemeler kefenle birlikte verilir. Cenaze tenişire konur. Cenazenin başının altına murt dalları yerleştirilir. Ilık suyla sabunlarla, ilahilerle yıkanır. Gusül abdesti aldırılır. Yakınlarının birer tas su dökmesi makbuldür. Kimi kesimlerde cenazenin eli örtünün dışına çıkartılır ve yakınlarına öptürülür. Ardından kefenleme işine geçilir. Cenaze kadınsa eline, başına kına konur. Kefenin içine “çörek otu”, “murt yaprakları”, “gül suyu”, “zemzem” dökülür. Kefenleme yapılırken etrafta “üzerlik” tütürülür. Kadınlarda göğüs ve cinsel bölgeye birkaç kat bez konarak don giydirilir. Kimi çevrelerde ölen kadın doğum yaparken ölmüşse, kefenin içine bir de “yedek don” konur. İnanışa göre, 40 gün “Kevser” ırmağında yıkanacaktır. Erkeklerde sadece cinsel bölgeye, birkaç kat bez konur ve kefenlenir. Kefen, ayakucu ve başucundan bağlanır. Kadınsa mezara yerleştirilirken açılmasın diye, bir de ortadan bağlanır.

Yıkama suyundan artan su ile ilgili Adana ve çevresinde de değişik uygulamalar görülür. Yıkama suyundan artan su dökülür, bu suyla ölünün çamaşırları yıkanır. Cenaze sahibinin yakınları veya cenazeye katılanlar, cenazenin çamaşırlarını yıkayanlar, bu suyla ellerini ve yüzlerini yıkarlar. Böylece acılarının hafifleyeceğine veya ölen sevdiklerini rüyalarında göreceklerine inanırlar. Küçük çocukların eli ve yüzü bu suyla yıkandığında, onların ölü baskınına uğramayacaklarına inanılır. Çocuğu olmayan kadının, bu suyla elini yüzünü yıkadığında, çocuğunun olacağına inanılır.

Yıkama işlemi bittikten sonra, suyun ısıtıldığı kazan ve leğenler ters çevrilir. Üç gün veya bir hafta öylece bırakılır. Kimi çevrelerde üstüne taş konur. Böylece, yeni bir ölümün olmasının önleneneğine inanılır.

Ölünün yıkandığı yerde çeşitli uygulamalar yapılır. Kazan ters çevrilerek üstüne gaz lambası veya fener konur, 3 ila 7 gün bu ışık yanar. Ayrıca, su dolu bir ibrik içine oklava konarak bırakılır. Cenazenin ruhunun yıkandığı yerde dolaşacağına ve su içeceğine inanılır.

Adana ve çevresinde, ölünün gerek yıkanmasında gerek kefenlenmesinde ve daha sonraki işlemlerde İslami uygulamalar yanında, büyüsel pratiklerin de uygulandığını görüyoruz. Bunların pek çoğu "sevap" adı altında dinsel bir anlama bürünmüştür. Yörede, yıkama suyuna atılan murt dalı ve mantuvar çiçeğinin kutsal olduğuna inanılır. Kefenin içine konan kokulu bitkilerin, ölüyü yılandan çiyandan koruyacağına, kefene dökülen zemzemle ölünün günahlarının temizleneceğine, yapılan tütsü ile ölünün ruhunun uzaklaşacağına inanılır. Suyun ısıtıldığı kazanın ters çevrilmesiyle, taklit büyüsünün işletildiğini, böylece kazanda, bir daha ölü suyu ısıtılmamasının istendiği, görülür.

Ölünün yıkandığı yerde ışık yakılması, ölünün ruhunun gezdiği şeklinde açıklanmaktadır. Su dolu ibrik konması ve içine de bir oklava konması ölüm ruhunun uzaklaştırılması için uygulanan pratiklerdir. Cenaze evden çıkarken bir daha ölüm olmasın diye, arkasından oklava atılması pratiğini daha önce görmüştük. Böylece, suyun içine konan oklava ile de, ölünün ardının kesilmesi beklenmektedir.

Ölünün yıkama ve kefenlenmesinde İslami usullerin esas alındığı, ancak ardından yapılan işlemlerde; özellikle artan ölü yıkama suyunun çeşitli şekillerde kullanılmasında ve ölü yıkama yerinde çeşitli pratiklerin uygulanmasında, İslamiyet öncesi adet ve inanmaların izleri görülür.

Sözlü Bilgi Kaynakları

- K₄:Serdar Semercioğlu, 32 yaş, Kadirli, lise, işçi, Adana
K₇: Mustafa Nazik, 49 yaş, Karaisalı/ Çatalan, yüksekokul, emekli öğretmen, Çatalan
K₈: Muharrem Atal, 63 yaş, Karaisalı/ Sarikonak, okumamış, çiftçi, Çatalan
K₉: Abdullah Atal, 49 yaş, Karaisalı/Çatalan, İlkokul, şoför,Adana
K₁₇: Emine Polat, 40 yaş, Kadirli/ Köseli, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₁₉: Gülsüm Aktaş, 37 yaş, Kozan/ Akçalıuşağı, ilkokul, ev hizmetlisi, Adana
K₂₉: Elif Güneşer, 65 yaş, Tufanbeyli/ Fatmakuyu, okumamış, ev hanımı, Adana
K₃₂: Fatma Ünal, 77 yaş, Pozantı/ Ömerli, ilkokul, ebe, Pozantı
K₃₄: Lütfiye Binboğa, 42 yaş, Maraş, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₃₇: Hayırlı Özkan, 40 yaş, Karataş/ Tuzla , lise, emekli, Adana
K₃₈: Şükran Yarıkkaya, 35 yaş, Kadirli, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₄₃: Makbule Karagöz, 71 yaş, Adana, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₄₅: Cennet Eken, 70 yaş, Karka Kekeç Köyü, okumamış, ev hanımı, Adana
K₄₈: Güngör Kabaklı, 57 yaş,Feke/ Tapan, ilkokul, ev hanımı, Kozan
K₄₉: Mehmet Kasap, 25 yaş, Karaisalı, lise, memur, Karaisalı
K₅₀: Sufat Aydoğdu, 31 yaş, Karaisalı/ Fadıl, ilkokul, aşçı, Karaisalı
K₅₁: Selahattin Şimşek, 31 yaş, Karaisalı, lise, memur, Karaisalı
K₅₆: Hamide Çopuroğlu, 85 yaş, Karaisalı/ Aşağıyörükler, okumamış, ev hanımı, Karaisalı
K₆₃: Elif Değirmenci, 32 yaş, Kozan/ Kuyubeli, ilkokul, ev hizmetlisi, Adana

- K₇₅: Fadime Yıldız, 78 yaş, Balcalı, okumamış, ev hanımı, Adana
K₇₈: Nuriye Bakarış, 90 yaş, Selanik, okumamış, ev hanımı, Adana
K₈₂: Semiha Zöhre, 56 yaş, Adana, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₈₆: Yasemin Başçı, 58 yaş, Karataş, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₀₁: Havva Yurdakul, 63 yaş, Malatya, lise, ev hanımı, Adana
K₁₀₂: Hayriye Mert, 45 yaş, Adana, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₀₉: İsmihan Kaya, 39 yaş, Elazığ, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₁₀: Muhittin Topal, 38 yaş, Ceyhan, yüksekokul, memur, Adana
K₁₁₇: Döne Çalık, 60 yaş, Osmaniye, ilkokul, ev hanımı, Osmaniye/ Hasanbeyli
K₁₁₈: Fazilet Çopuroğlu, 40 yaş, Karaisalı/ Başgıf, ilkokul, ev hanımı, Karaisalı
K₁₁₉: Ebutalip Özdemir, 27 yaş, Adana, ilkokul, Çiftçi, Adana
K₁₂₄: Halil Pehlivan, 29 yaş, Karaisalı/ Karakılıç, lise, memur, Karaisalı
K₁₂₅: Muna Yüceol Özezen, 25 yaş, Adana, üniversite, araştırma görevlisi, Adana
K₁₄₂: Fatma Ketre, 60 yaş, Adana, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₄₃: Sebiha Yıldız, 65 yaş, Yumurtalık/Ayvalık, okumamış, ev hanımı, Adana